

І гутому
нагуайтесь,
Н свого не
цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОВОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

SVOVODA

UKRAINIAN DAILY

Редкація і Адміністрація:
"Svovoda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07308
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
а Нью-Йорку (212) 227-4125
УНІОСОЗУ: (201) 451-2200
а Нью-Йорку (212) 227-5250
(212) 227-5251

РІК LXXXI Ч. 47. ДЖЕРЗІ СІТІ І НЬО ЙОРК ВІВТОРОК, 12-го БЕРЕЗНЯ 1974 ЦЕНТІВ 20 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK TUESDAY, MARCH 12, 1974 No. 47. VOL. LXXXI.

УКРАЇНЦІ НЬОАРКУ, ІРВІНГТОНУ І ОКОЛИЦІ ПОЖЕРТВУВАЛИ ПОНАД \$15,000 НА ЕНЦИКЛОПЕДІЮ УКРАЇНОЗНАВСТВА

Проф. д-р Вол. Кубійович

Д-р Атанас Фіголь

Ірвінгтон. — Не зважаючи на всі труднощі і перешкоди, а в першій мірі труднощі фінансового характеру, розпочату працю над виданням Енциклопедії українознавства ми мусимо закінчити. Це наш обов'язок і це обов'язок усієї української громади в діаспорі! — такою була провідна думка виступу головного редактора енциклопедії проф. д-ра Володимира Кубійовича та фінансового керівника видання д-ра Атанаса Фіголя на зустрічі з громадянами Ньюарку-Ірвінгтону та околиць. Зорганізована Громадський комітет під проводом д-ра Степана Ворожа дуже успішно зустріч в суботу 9 березня в Українському Народному Домі дала конкретні висліді: понад 15,000 дол. тодішнього і у формі декларацій на фонд Енциклопедії Українознавства, а також продаж 13 коплектів енциклопедії в ціні від 160-240,00 дол. Деякі особи, чи родичі зголосилися бути меценатами Енциклопедії, вкладаючи пожертви по 1,000,00 дол.: д-р Степан і Степанія Ворожи, д-р Роман і Наталія Кравчуки (в пам'ять батька о. М. Кравчука), д-р Любомир і мгр Оксана Кузьмаки, Анна Манювська, Богдан і Марія Робаки, д-р Богдана Свистун зі сном Петром Ріверсом, Марія Свистун (в пам'ять чоловіка Петра Свистуна), д-р Богдан і Марта Цимбалісти, д-р Тарас і Любава Шегеди. Як відомо, вже давніше меценатами стали з Нью Джерзі д-р Богдан Олександрович і д-р Борис Філіппович. В часі зустрічі д-р В. Кубійович та д-р А. Фіголь подали вичерпні інформації про стан редакційних робіт над двома останніми томами енциклопедії, а також про фінанси видання. Вони також відповіли на запити зацікавлених. Крім того, безпосередньо перед зустріччю з громадянами Громадський комітет мав змогу відбутися майже півторогодинне обговорення справ, зв'язаних з енциклопедією і тоді проф. В. Кубійович та д-р А. Фіголь з'ясували свій погляд на окремі спірні питання, що стосуються деяких гасел в енциклопедії і про що йшла дискусія на сторінках нашої преси. Це в першій мірі стосувалося гасла на тематичній стор. 7-12).

Проф. В. Кубійович почав „кругосвітню” поїздку

Ньюарк. — Згідно з одержаними інформаціями, головний редактор Енциклопедії Українознавства проф. д-р Володимир Кубійович в товаристві д-ра Атанаса Фіголя розпочав поїздку в справах енциклопедії, маючи в плані відвідини ЗСА, Канаду та Австралію. В рамках цієї своєї поїздки він вже відвідав Ньюарк, Нью Джерзі, де 9 березня мав зустріч з місцевою українською громадою. В дніх 10-12 березня він перебуватиме в Рочестері, звідки переїде до Торонто.

Одинадцятий Конгрес Українців Канади відбудеться в жовтні

Вінніпег. (КУК) — Екзекутивна КУК рішила відбутися Конгрес Українців Канади у Вінніпегу в дніх 11, 12, 13 і 14 жовтня 1974 року (тиждень для подорожі) в новому віпніпегському готелі „Голдінг Ін”. Поданою

це до відома, централа КУК просить всі складові Організації і всі Відділи КУК в той час не відбудувати ніяких імпрез, щоб дати можливість делегатам і зацікавленим особам взяти активну участь у цьому Конгресі.

У 80-РІЧЧЯ УНІОСОЗУ

ЮВІЛЕЙНО-КОНВЕНЦІЙНА ЧЛЕНСЬКА КАМПАНІЯ УНС

МЕТА ЧЛЕНСЬКОЇ КАМПАНІЇ	3,000
ДОСІ ПРИСЛІДНО НОВИХ ЧЛЕНІВ	666
ДЛЯ ОСЯГНЕННЯ МЕТИ ЦЕ ПОТРІБНО	2,334

Впродовж минулого тижня одержала Головна Канцелярія 55 аплікацій нових членів. Серед них по дві і більше аплікацій надіслали наступні організатори та секретарі Відділів:

Мгр Михайло Ковальчук (В. 239) — 7 аплікацій нових членів, Михайло Хоманчук (В. 5.) — 4, Лев Гардінь (В. 206) — 4, Дмитро Г. Воленд (В. 409) — 4, Марія А. Гараує (В. 127) — 3, Михайло Кігичак (В. 240) — 3, Володимир Квас (В. 88) — 2, Лілія Козак (В. 134) — 2, Іван Гудайлюк (В. 147) — 2, Станіслав Макарин (В. 364) — 2, та по одній аплікації 22 секретарі й організатори.

ВАЛЕНТИН МОРОЗ В СМЕРТЕЛЬНО-ЗАГРОЗЛИВІЙ НЕБЕЗПЕЦІ; „ВІДЗНАЧАЮТЬ” ВСТА-НОВЛЕННЯ КОНЦЕНТРАЦІЙНИХ ТАБОРІВ В ССРСР; ЗВЕРНЕННЯ В'ЯЗНІВ ДО ПРЕЗИДЕНТА НІКСОНА

Нью-Йорк (Пресова Служба ЗП УГВР). — Після чергового побиття кримінальними в'язнями Валентина Мороза у Владимирській тюрмі в січні ц. р., яке було заарештоване тюрменами властями, його здоров'я дуже погіршало. Крім цього, за свідченнями інших в'язнів, В. Морозові вже від деякого часу почали підсипати в їду різні хімікати, які можуть знищити мозгові клітини. Є побоювання, що його планують довести до божевільня і тому він рішення не перенесуть до таборів, або не знімають дотеперішнього тюремного режиму. У зв'язку з таким положенням Мороза, потрібна якнайшвидше і якнайбільш інтенсивна акція в його обороні з боку впливових західних діл і західної публічної opinio.

Як стало тепер відомо, 5 вересня 1973 р. в таборі ВС 389/36, ст. Веселівська, Чусовського району, Пермської області, українськ, жидівськ, балтійськ, російськ й інші в'язні „відзначили” роковини встановлення концентраційних таборів в ССРСР голодом і протестом в пам'ять жертв радянських таборів. Одноманітні вони за протестували проти теперішніх репресій і злочинів режиму, що їх він допускає в'язні в відношенні до опозиційних груп різних національностей. Протестуючі вважають, що день 5 вересня повинні відзначати кожного року не лише в'язні, але й їхні земляки за кордоном, для вияву солідарності з ними, та на знак протесту проти знущань і гніту режиму. В'язні вибрали дату 5 вересня тому, що якраз то-го ж дня в 1919 році, постановою Ради народних комісарів було встановлено т. зв. „справителі-нотрудное лагеря”.

Перший раз „відзначено” 5 вересня в 1972 році. Вечером 4 вересня в новозбудованому барачі був виспіваний горб, який символізував моголі жертв таборів, а довкола нього покладено ожорогу з колочого дроту та засвічено свічки. Після одностовинної мовчанки в

честь погиблих товаришів, відмовлено молитви різних ісповідань, а після предстванки поодиноких національних груп виступили промови. Говорили українці, росіяни, жиди, вірмени, литовці й інші. Всі намагання таборової адміністрації викрити ініціаторів цього вечора не мали успіху; хоч деякого покарали карцером.

Крім цієї традиції, в'язні деяких таборів в Мордовії щороку відзначають день Проголошення Загальної Декларації Прав Людини, що була проголошена Об'єднаними Націями. Так, наприклад, в 1971 році з 9 на 10 грудня в'язні висловили в одному з таборів прапор ООН.

В квітні 1972 р. перед приїздом президента ЗСА Річарда Ніксона до ССРСР, в'язні табору 389/36 звернулися в окремому меморандумі до нього з пересторогою перед планами Брежнєва та з проханням порушити перед керівниками ССРСР питання концтаборів. В'язні відкликалися до Загальної Декларації Прав Людини, що її підписав совєтський уряд. Меморандум підписали около 20 в'язнів. У зв'язку з цим допитували цілий ряд ув'язнених, намагалися знайти ініціаторів. Секрет допитуваних був теж литовськ С. Кудірка, що його американці передали із свого корабля у совєтські руки, та українець Михайло Вудулак, який до 1969 р. жиди в Англії. Вудулак закликав Україну „чотирнадцятилітнім хлопцем, закінчив студії на еміграції, довільно жас жив в Англії, де одержав британське громадянство. В 1969 році він відвідував ССРСР, де його арештували, обвинувачували у шпигунстві, а коли не могли йому цього довести, дали 15 років за „зраду батьківщини”, мовляв, він „переходив” до совєтський громадянства. Довідавшись, що Вудулак перебував у Мордовії (табір ЖХ 385/19), а опісля у Пермській області. В квітні 1972 р. йому закидали авторство меморандуму до Ніксона, але доказати не могли. Тим не менше, його посадили на 15 днів у карцер.

Валентин Мороз

„ЛЮДИ З ЧЕРВОНИМИ ПОВ'ЯЗКАМИ” ТЕРОРИЗУЮТЬ УКРАЇНУ

Київ. — Російськомовна „Рабочая газета” з 2 березня подала у статті „Люди з червоними пов'язками” цікаві дані про групи допоміжної поліції в Україні, чи так званих „дружинників”, зорганізованих перед 15-ти роками з членів компартії та комсомолу. Ці „добровільні народні дружини” мають за завдання „боротися з порушенням суспільного порядку і соціалістичного співжиття, подавати допомогу державним органам (тобто поліції) в нашій країні”. Дані, що їх подає газета, виявляють розміри внутрішнього розкладу совєтської системи, для вдержання якої, крім звичайних частин КГБ і міліції, що потрібно у великому числі допоміжної поліції з довіреного цивільного населення. Газета пише, що „сьогодні тільки в Україні 16 (народних дружин) понад 36 тисяч. Вони об'єднують у своїх рядах понад 1,700,000 осіб. Кожний день на вулицях міст і сіл патрулюють коло 50,000 осіб з червоними пов'язками на рукавах... Понад тисячу народних дружин нараховується в Києві, сказав в розмові з кореспондентом РТАУ другий секретар Київського міського комітету партії О. П. Науменко. Їх роботою керують міський і районні штаби, начальники яких — секретарі міськомун і райкомун партії.”

„Дружинники” виконують всіх родів практичну поліцейську службу поруч з міліцією, беруть участь у різних операціях, переводять рейди і перевірки населення. З інформації в газеті можна зробити висновок, що того роду „народні дружини” діють в місті в загальному, а також на окремих підприємствах, в рамках таких і інших організацій, „на будовах тощо. Іншим словом, йдеться про суцільну поліційну пенетрацію всіх асєктив життя і праці совєтського громадянина.

Комісія Прав Людини ОН не виконує свого завдання

Об'єднані Нації, Нью-Йорк. — Кількатижнева річна сесія Комісії прав людини Об'єднаних Націй, що закінчилася в п'ятницю 8 березня, виявила фактичну безпорадність і безсилість цієї установи на відтинку заходів забезпечити належно основні права людини в окремих країнах. До такого висновку дійшли окремі делегати на сесії, заявляючи, що Комісія не зуміла взагалі зайнятися проблемами, які безпосередньо зачорують найосновніші людські свободи. Зокрема критиковано Комісію за те, що не зайнялася становищем одержаних інформацій про неюдуні практики у воєнних державах: Індонезії, Бразилії, Північній Ірландії, Португалії, Ірані, Танзанії, Гвіані. Комісія одержала разом понад 7,000 обвинувачень, в яких говориться про порушення основних прав людини. Такі обвинувачення і повідомлення одержала Комісія також щодо ССРСР, але у висліді рішучого

ЕКЗЕКУТИВА УНКА ВІДБУЛА НАРАДИ, ВІШАНУВАЛА ШЕВЧЕНКІВСЬКОЮ ГРАМОТОЮ ВОЛІ ПРОФ. ВІКТОРА ПРИХОДЬКА

Нью-Йорк. — Минулої суботи, 9-го березня, тут у приміщеннях Українського Інституту Америки відбулися чергові наради Екзекутиви Українського Конгресового Комітету Америки, під час яких вшановано Шевченківською Грамотою Воли проф. Віктора Приходька, одного із найбільш заслужених та відданих справі української волі, одного із 3-ох — разом з проф. Борисом Мартосом та проф. Іваном Паливкою — живучих членів Української Національної Ради в Києві в 1917-му році та члена Уряду УНР на пості насамперед міністра юстиції й опісля міністра фінансів, ініціатора Світового Конгресу Вілних Українців ще в Празі в 1930-их роках та довголітнього працівника — референта збірки заінціатованого ним Національного Дарту в УНКА. Про заслуги нагородженого сказав екзекутивний директор УНКА мгр Іван Базарко, а Грамоту вручив йому президент УНКА проф. Лев Добрянський разом з іншими членами Президії Екзекутиви. Під час церемонії передачі Грамоти були привітані рідні нагородженого, пані д-р Солуха-Приходько та внук нагородженого Віктор Приходько.

Наради Екзекутиви, які

Проф. Віктор Приходько

ми проводив екзекутивний віцепрезидент Йосип Лисогір, започатковано, після їх відкриття, відчитанням протоколу з попередніх нарад секретарем УНКА ред. Ігнатом Білинським, після чого проф. Л. Добрянський склав звіт з його діяльності та стану справ і плянів у Вашингтоні.

Звіти

Проф. Л. Добрянський зупинився довше над такими справами, як святкування Дня Української Незалежності (Закінчення на стор. 6-12).

Брежнєв вимагає від Заходу зрезигнувати з „несуттєвих питань” в ім'я закріплення миру в Європі

Москва. — В часі своєї зустрічі з групою французьких кореспондентів 10 березня, генеральний секретар ЦК КПСС Л. Брежнєв критично висловився про західні держави, мовляв, вони видивляються на порядок дня „несуттєвих питань” і цим внемовляють досить порозуміння на Європейській конференції для справ безпеки і співробітництва. Ці „несуттєві питання” — це, як відомо — питання вічного обміну людьми та ідеями між країнами Заходу і совєтським блоком, на що Москва нік не хоче погодитися, заявляючи, що це є „втручання у внутрішні справи” окремих держав. Л.

Брежнєв відзначив також, що він не вважає засадничою справою для ССРСР депортацію Солженіцина і що він не вірить, що ця депортація може негативно позначитися на взаєминах ССРСР з західними державами. Брежнєв вказав, що західна преса необ'єктивно намагається поставити питання про західні взаємини, зокрема в справі нібито плянів ССРСР встановити свою гегемонію у світі. Водночас Брежнєв підтвердив бажання ССРСР довести до погодження на Близькому Сході і поінформувати, що у відношенні до Китаю совєтський уряд зробив все, щоб допровадити до порозуміння.

Самоспалення жінки на Червоній площі в Москві

Москва. — Агенство Асоційованого пресу повідомляло, що тут, якраз в час відзначення на Червоній площі Міжнародного жіночого дня 8 березня, на знак протесту запалила себе жінка, яка прийшла на площу перед Кремлем. Самоспалення сталося за очей сотень людей, в тому чужинських туристів. За ініціативи інформацій, жінка облякла свій одяг запальним пляном і підпалила себе з допомогою сірника. Зі собою вона не мала ніякого напелю і нічого до нікого не говорила. Як тільки спалахнув вогонь, до

неї кинулася кремлівська охорона, намагалися погасити полум'я. Ніяких даних про що жінку покищо немає, а також невідомо, чи вона остала в живих. Як відомо, 8 березня в ССРСР, і в інших країнах світу, жінки відзначали Міжнародний жіночий день. З цього приводу ЦК КПСС видав навіть окремий заклик до „Совєтських жінок”, в якому відзначав досягнення жінок в ССРСР на шляху здійснення постанов XXIV з'їзду КПСС і клич їх ще більше посилити зусилля для „виконання міжнародного зобов'язання”.

Управа Сеньйорату ТУСМ відбула наради

Нью-Йорк. — На своїй черговій нараді в п'ятницю 8 березня управа Сеньйорату ТУСМ розглянула і прийняла рішення в справі рашіше запланованої і підготовленої конференції для розгляду специфічних проблем української діаспори і в справі відбуття наступних загальних зборів. Було обговорено також форму відзначення 100-річчя з дня народження патрона Товариства, ідеолога українського націоналізму Михайла Міхновського. Конференція для справ діаспори, яку підготувала

Студійна комісія (голова д-р Дмитро Штогрин) охоплюватиме три частини: а) український політично-партійний сектор б) українське громадське організоване життя в країнах поселення, і в) економічні основи і проблеми українського життя в країнах поселення. Конференційні сесії заплановані на 19 травня і на 1 та 2-го червня. На закінчення конференції, 2 червня, відбудуться загальні збори членів Сеньйорату, на яких будуть подані звіт про діяльність, а також обрана нова управа.

ГРОМАДЯНИ! З НАГОДИ 28-ОЇ КОНВЕНЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ В ТРАВНІ ЦЬОГО РОКУ ВЕДЕТЬСЯ КАМΠΑНІЯ З МЕТОЮ ПРИДБАТИ 3,000 НОВИХ ЧЛЕНІВ, ПОМІЖ ЯКИХ БУДУТЬ ВІЛЬОСУВАНІ 40 ЦІННИХ НАГОРОД ВІД 50 ДО 1,000 ДОЛЯРІВ. СТАНЬТЕ ЧЛЕНОМ УНС АБО ПІДВИЩІТЬ СВОЄ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ У НЬОМУ. ЩОБ МАТИ ЗМОГУ ВИГРАТИ ЦІННУ НАГОРОДУ! КАМΠΑНІЯ КІНЧАЄТЬСЯ В КВІТНІ Ц. Р., ТОМУ НЕГАЙНО ЗВЕРНІТЬСЯ ДО МІСЦЕВИХ СЕКРЕТАРІВ ЧИ ОРГАНІЗАТОРІВ УНСОЮЗУ!

Трибуна У. Н. Союзу

РІК XXI

Березень, 1974

Ч. II (187)

Степан Куропас

УНСОЮЗ І СТАРШІ СОЮЗОВЦІ

Від останньої статті на тему старших союзівчів наспіло до мене знову кількадесят листів від членів УНСОЮЗУ. Не можу всім відповісти листами, але навіть одну газетну статтю, тому в цій статті я зроблю підсумки головних усіх тих добрих людей, що до мене написали. А ті голоси є різні.

Один з них питається, чому саме я пишу про старших людей. Відповідаю словами „Смолоскипу“ — „як не ми, то хто?“. Або: „раз нас вибравли грибом, треба лізти в борщ“. Один 81-літній союзовець, що є фінансовим секретарем свого Відділу, парінає, що досі не дістав золотого годинника за 50 літ членства. Він твердить, що старші союзівчів не мають „ні грошей, ні дому“. Важко з ним не погодитися. Я йому відписав, що маємо 15 поверхових могутніх хмарост, присвячений власне племарам, таким як він. Напевно ще раз мені відпише, але тоді вже та справа буде темою 28-ої Конвенції, і він дістане відповідь.

Перед Конвенцією на сторінках „Свободи“ будуть подані різні конвенційні проекти, і там можна буде далі продовжувати проєкт старших союзівчів.

Ваші статті є добрі для американців — лише мені один канадський союзовець з Флориди.

Канадські старші союзівчів мають своїх членів Головного Уряду і до них треба звертатися, але тому, що в Канаді немає канцелярії УНСОЮЗУ (була колись) то треба знову її привернути. На коліні не можна урядувати. Люди, які в різних мундурах воювали за Україну і приїхали до Канади вже в старших

віці, не зложили грошей і 185 дол. місячної пенсії не вистачає. Свята правда, але тією проблемою не може УНСОЮЗ журитися, бо немає на це фондів і це не під силу навіть 4-ом союзам. Але за 185 дол. УНСОЮЗ може дати навіть канадцям приміщення з харчем в домі захисту для старших на Союзівці.

Інший знову канадець з Торонто питає: що думає про Батько Союз для своїх старших дітей? Чи треба було аби Комісії? Чи Союз і його провід не бачить цієї кричущої несправедливості у відношенні до старших союзівчів? Йому кажуть, що грамота УНСОЮЗУ це — контракт, який має бути зобов'язуючим для обох сторін. Правда Ваша — каже цей бойовий союзовець, — але контракт, це не релігія, догма і він повинен бути змінений, бо в потребі змінений і державні закони ЗСА чи Канади. Влада існує для народу — закінчує цей огричений канадський союзовець.

Резюмуючи інші листи, хочу ствердити, що: старші союзівчів думають, що УНСОЮЗ не має плану опіки над ними, хоча на це „во вим'я оно“ збирає фонди. Треба, щоб наступна Конвенція УНСОЮЗУ в травні 1974 р. подбала про розв'язку питання відносно старших людей. Треба створити оселю для старших — американських і канадських союзівчів. Треба подбати про таку оселю в горах, близько Союзівки. Оселю конечно поділити на таких, що хочуть і можуть жити в гуртожитку і таких, що хочуть мешкати окремо, і хочуть самі дбати про харчі, з огляду на дітву. Створити в оселі українську

Вшанування заслужених союзівчів в Янгстаун, Огайо

Янгстаун, Огайо. — В суботу, 23-го лютого 1974 р. Відділ 230 УНС, Братство св. Ів. Хрестителя вшанував братів Володимира і Стефана Бряців за їх 25-річну працю завідувачів Клубу при Відділі. Урядовці Відділу і Клубу влаштували несподі-

атмосферу, читальні і місця для дозвілля. Де взяти гроші? Дістати стейкові фонди або повітової, Мешканці оселі, що хочуть мешкати окремо і можуть собі на це позволити, платять місячний чинш. Члени в гуртожитку віддають свій пенсійний чек до управи оселі, яка дає їм відповідну суму на їхні персональні видатки. Оселя веде епідемію записів і спадкових справ для людей, що не мають спадкоємців.

Оселя є окремою корпоративною УНСОЮЗУ, чи більше Союзів. Оселя користується церквою, яка тепер будується на Союзівці, і заплянована цвинтарем. Науковець Товариство ім. Шевченка має 4,000 акрів землі, що межує з Союзівкою. Таку посілість можна і треба придбати і вона має досить місця на оселю для старших, на союзівчів „Ванік Врук“, музей, на пам'ятник українських ветеранів і т. п. Союзівці, які схочуть будувати собі власні оселі і літні оселі з огляду на дітей чи внуки, були б бажаним елементом, бо тебен Союзівки був би українізований.

Такі думки є до реалізації. Можливо, що до Конвенції наспіють ще інші думки і проєкти, які Комісія для старших союзівчів зреферує. Чекати не можна, бо ми втрачати молоді, треба затримати старших з внуками.

ване прийняття для братів, що відходять з цієї позиції. Брати Бряці перебрали провід нашого Клубу від покойного Іхного тата Івана Бряця, який відійшов на вічний спочинок в жовтні 1973 р. Батьки Бряців виховали троє дітей і всі є членами УНС, а тепер вже і їхні діти вступають в члени до УНС. На прийнятті-обіді, котрий приготували жінки урядовців Відділу, пані: Таня Мартинишин, Елізабет Прокопик і Меланія Воробжит, прибуло біля 100 осіб-приятелів і членів УНС. Тостмайстром був адвокат Михайло Юришин, котрий представив родину і гостей з міста і стейту: Тома Гілмартіна і Джорджа Тебляка. Стейтовий репрезентант Том Гілмартін у своїй промові висловив подяку за щирі працю Володимирів Бряців у виконанні своїх обов'язків для добра Клубу і українського народу, і передав Володимирів Бряців Грамоту Стейту Огайо.

З черги виголосив промову голова 230 Відділу УНС, Михайло Мартинишин, котрий з'ясував працю братів Бряців, які ніколи не відмовлялись від праці. Кожного року на річних зборах їх повно затверджували. І — як сказав голова Відділу, — присямо нам вітати людину, яка є присутня між нами і ми передали їй гратуляції, бо часом ми робимо це тоді, як чоловік вже відійшов від нас. Голова передав Володимирів Бряців радіо із написом за 25-літню щирі працю в Клубі і Відділі. А Стефан Бряців отримав плякету. Присутні їх щиро вітали оплесками. Володимир Бряців коротко і щиро подякував усім.

П. І.

„Я МОЛОДИЙ, МЕНІ ЩЕ НЕ ПОТРІБНО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ“...

Скільки разів Ви, читачу, чули такі слова, коли між молодими людьми зайшла розмова на життєве забезпечення. Може не часто, але союзівчів ділячи, союзівчів організатори, чувають такі слова майже кожного дня. Старші громадяни заслуноються віком, і зв'язаним з ним вищим коштом забезпечення й говорять, я вже застарий на забезпечення. Але, на диво, говорять це саме також молоді, навіть не подумавши, хто має рацію, старий, чи молодий. А рації не мають ні один, ні другий. Бо як старші, так молодші мають зобов'язання у відношенні до своїх дружин і дітей, а молодші зокрема не повинні відкидати забезпечення, бо замолоду вони куди дешевше, а відомо ж, що товар купується тоді, як він дешевий. До того молоді рідко мають власне майно, яке частіше мають старші.

Це правда, що старші більше наражені на недуги й смерть як молоді, але така сама правда, що смерть нагала, від випадку, передовсім від випадку на шляхах, є вчетверо небезпечнішою для молоді, як для дорослих. Статистика останніх років і десятиріч говорить, що щочетвертий, що вмирає внаслідок випадку на шляху, це молоді нижче 24-го року життя. Таких смертей було в минулому році кругло 60,000 і два мільйони показаних в часі випадків.

Ці думки приходять до голови зокрема тоді, як почувую про новий випадок смерті молоді, надійної людини, яка відходить з цього світу, нагло й несподівано. Таке сталося недавно, 28-го січня ц.р. в околиці Квейка-кратаву. Молода, надійна, 20-літня людина, Роберт С. Ідучи шляхом ч. 309 побав-

чив перед собою довгу валку аві, які ждали, щоб набрати бензини. Авто при гальмуванні поховнулося і його кинуло 97 стій в сторону протилежної лінії дороги, де надходяче авто прямо перетягло його віз вбиваючи водія.

Роберт С. був забезпечений рівно два роки. Його батьки заплатили за нього дворічну вкладку 53.04 доларів і тепер одержали від Українського Народного Союзу рівну суму 2,000 доларів. Очевидно ні ця, ні ніяка інша сума грошей не поверне молодого життя Роберта, але цей приклад показує, і свідчить про те, що варто забезпечуватися взагалі, а молодим людям зокрема.

Від випадку немає охорони. Випадок трапляється навіть найобережнішим людям. Але є змога забезпечити своїх рідних від господарських наслідків, що наступають після втрати опікуна родини. Така змога є і то сди-на змога, а їй на ім'я: життєве забезпечення. Хто її відкидає, той не є добрим батьком, ані добрим чоловіком, але їх ворогом і ворогом самим собі. Перекажіть це читачі, а зокрема Ви, союзівчів ділячи, всім тим, які Вам горітимуть на Вашу пропозицію забезпечитися, що вони ще замолоді і їм не потрібно забезпечення. Власне тому, що вони молоді вони загрожені більше нещасливим випадками, і тому їм більше як старшим потрібне життєве забезпечення! Скажіть же їм, щоб не гралися з вогнем, не випробували долі, але негайно забезпечилися і то на таку суму, яка, у випадку нещастя, може стати правдивою допомогою і порятунком для їх рідних.

Я. П.

Відбулись Загальні Збори 455 Відділу УНС ім. Лесі Українки в Асторії

Дня 9-го лютого 1974 р. в Асторії відбулись Річні Загальні Збори 455-го Відділу УНС ім. Лесі Українки, які відкрив уступаючий голова мгр. Вол. Залузький привітанням присутніх та заподанням порядку наради, який прийнято. Після зачитання та прийняття протоколу минулорічних зборів, звіт з діяльності склав голова мгр. Вол. Залузький та фінансовий секретар Софія Соколинська. Відділ зібрав і вислав до Головного Уряду УНС за 1973 рік 3,409.03 дол. на звичайні забезпечення та 108.20 дол. з забезпечень від випадку. Приходів було 74.41 дол., витрат 65.92 дол., враховуючи Служби Божі по померлих членах і ін.; в касі Відділу осталося сума 8.50 дол. Відділ нараховує біля 60 членів з яких 56 є управлені до голосування, та 30 членів з молодечими грамотами.

Після короткої дискусії, в якій забирали голос всі присутні, уділено абсолютну уступаючий управі та на внесок І. Дзядова і Т. Костриби перевибрано на голову мгр. Вол. Залузького, Софію Соколинську на фінансового секретаря, на заступника голову Любу Кострибу, на касира Ів. Дзядова, а на члена Управлі Анастасію Кострибу. До Контрольної Комісії на голову обрано Таїсу Червінську, а на членів Осипа Стариштаня та Леона Нічка. Після накреслення плану діяльності на 1974 р. голова з подякою закрав збори.

Опісля відбулися місячні збори Відділу у програмі яких був вибір делегата на 28 Конвенцію УНС, яка відбудеться в Філадельфії цього року. З огляду на те, що Відділ не має потрібного числа членів, щоб самостійно вибрати одного делегата, він

получився з іншим й таким чином Відділ 455 має вибрати делегата, а другий заступника. На внесок мгр. Н. Залузької, піддержаний Ів. Дзядовим, на делегата обрано одноголосно фінансового секретаря Відділу Софію Соколинську. На тому зборі закінчено й голова подякував всім за участь.

О. С.

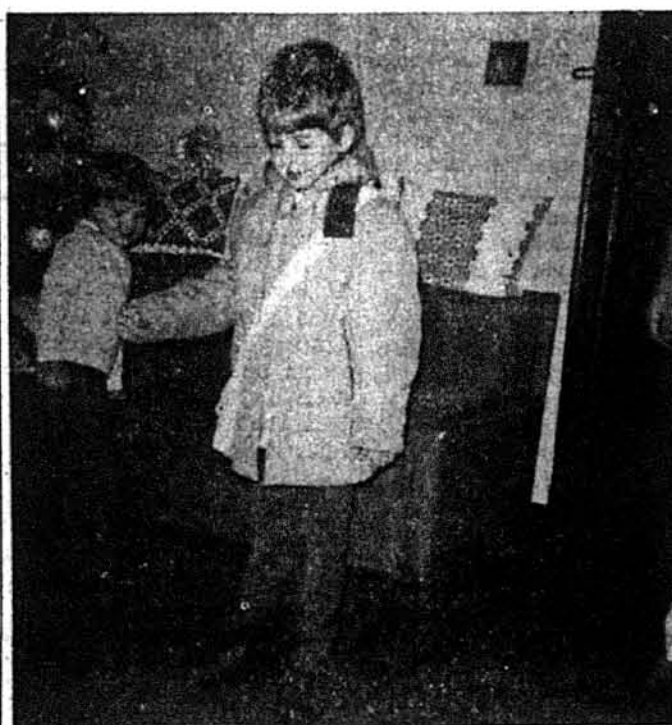
Ірена Новаківська, донька Миколи та Катерини Новаківських з Нью Йорку, з успіхом закінчила матуру школу Українознавства ім. ген. Хор. Тараса Чупринки та Академію св. Юра в Нью Йорку, після того записалася на Мангеттен коледж, де студіює „Секретеріал Сасне“ та є однією з найкращих студенток. Ірена є членом СУМА, Осередку ім. ген. хор. Т. Чупринки, членом двоголового „Жайворонки“ при СУЕН і бере участь у студентському і суспільно-громадянському житті. Ірена є також членкою 485-го Відділу, Т-ва „Крим“ в Нью Йорку, до якого належить теж вся її родина: батьки, брат і сестричка. Ціасти їй Воже! Олег Граб

ВЗАЄМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ: УНС ЗАБЕЗПЕЧУЄ МАЙБУТНЄ МОЛОДІ, МОЛОДЬ ЗАБЕЗПЕЧУЄ МАЙБУТНЄ УНС

У теперішній організаційній кампанії Українського Народного Союзу окрему увагу віддається організації молоді. Забезпечення молоді в УНСОЮЗІ має вітальну вартість, як для самої молоді, так і для УНСОЮЗУ та всієї нашої української громади на північно-американському континенті, для їх взаємного майбутнього. Для підкреслення цієї уваги і важливості, „Свобода“ публікує в цій кампанії фотознімки новоприєднаних молодих членів УНСОЮЗУ, якщо — очевидно — ці фотознімки нам надіслані.

Діана Лі (7 років), Григорій Лев (11 років) та Маріяма (12 років) це нові члени 55-го Відділу УНСОЮЗУ в Балтиморі — Куртіс Бей, Мериленд, діти панства Леона Анни та Григорія Макара. Батько цих трьох дітей на фото, Григорій Макара є уродженець Карнегі, Па., який працює інженером в Бюрі Металургічних Коналей. Він є членом 481-го Відділу УНСОЮЗУ в Карнегі, та активним членом Ліги Української Католицької Молоді в Мериленді.

Семи-річний Юра Заяць (народжений 14 січня 1967) ходить з новорічним посіванням вже чотири роки і зароблені гроші переслав на „Патріарший Фонд“. Цього року він дістав за ці „посівання“ аж 152 дол. і все це зарплату переслав до нашого Блаженнішого Патріарха Носифа. Тут на знімку „Засіає“ в домі своїх батьків, а його 4-ролітня сестричка Надійка цікаво приглядається до нього. Обов'язки, Юрик і Надійка, є членами Пластового 472-го Відділу УНСОЮЗУ в Чикаго.

Олександр (6 років) та Зірка (10 років) Масевські, молоденькі члени 204-го Відділу УНСОЮЗУ ім. о. А. Гонгаренка в Нью Йорку. Забезпечення їх батько Олександр і мати Христина з Пушкарів Масевські. Сестри Лариса (9 років) і Христия (12 років) Салая, молоді члени 204-го Відділу УНСОЮЗУ ім. о. А. Гонгаренка в Нью Йорку. Вписав їх в члени УНСОЮЗУ Іван Літунко Михайло Головий.

Пластова Станиця з Елізабеті відвідала нову будівлю УНСОЮЗУ та друкарню „Свободи“

24-го лютого ц.р. під час „відкритих дверей“ для всіх членів УНСОЮЗУ та ширшого громадянства, біля нової будівлі УНСОЮЗУ заїхав автобус з пластовою молоддю і кількома членами Пласт-пріату з Пластової Станиці в Елізабеті, Н. Дж. під проводом станицного — пл. сен. Юрія Януса і кошовой пл. сен. Ольги Осередку.

Пластова група разом помаршувала в головні двері нового будинку УНС при 30 Монгтонері ст. над Гудсоном в Джерсі Сіті. Модерні елементи позитивно їх на третій поверх, де міститься головний уряд УНСОЮЗУ. Присутні умілими зустріли всіх редактор Драган, привітали їх також головна касирка мгр. Уляна Дачук, головний пресрідник Йосип Лісогрі і заступник головного редактора та рекордний секретар Володимир Сохан. Для молоді УНСОЮЗУ приготували гарні дарунки — олівці, обгортки на книжки й стінні календарі з мапою України.

Пані Благітка, урядничка УНС обоводила групу по цілому поверсі й зніснювала їй хто в поодиноких канцеляріях уряді, яку виконує функцію в уряді УНС. Кидалася в очі модерні бюрка, м'які фотелі й пухкі дивани, що прикрашали просторі кімнати з великими вікнами канцелярій УНС уряду. Дали велику урядову залу з декількома бюро фінансового

й Рекордового Відділів УНС, зала компютерів і IBM, простора конференційна кімната і кілька магазинів. Відтак пані Благітка попросила пластову молоді на 15-ий поверх, звідкіль оглядали вид над рікою Гудсон і подивлялися нову будівлю УНСОЮЗУ, присвячену своїм основоположникам і племарам цієї найбільшої української установи у вільному світі. Зараз же на столах позначилися кошми наповнені листівками й велика посудина з олов'яним пачком, ними угощали дітей працівники УНСОЮЗУ. На тому ж повер-

сі, редакція „Свободи“ змістила виставку книжок і журналів. Пані Квітка Степук привітала дітей журналом „Веселюко“ і пояснила, що редакція і друкарня „Свобода“, покищо, знаходиться в старому будинку, але вкотре і вони перенесуться до нової будівлі, де займатимуть аж три поверхи. Пластова група мала в плані відвідати друкарню, і, як тільки зробили кілька спільних знімок разом із головним передсідником, поїхали знову на третій поверх, де чекав Володимир Сохан, готовий в майдярку до отарого

будинку. Зробивши знову кілька спільних знімок, попрямували до друкарні. З цікавістю оглядали дітям влаштування друкарні і слухали як Володимир Сохан висловлював їм як друкується газета, щоб на час доставляти її читачам. Він роздав кілька примірників дітям і просив, щоб вони також цікавилися читанням українського часопису „Свобода“. Проголосила добігала до кімнати Володимир Сохан привів пластову групу до автобусу, а молоді попрощали його голосним „дякуємо“.

О. О.

підказав В. Соханові за ціну пошлів. Перед закінченням вичайних Загальних Зборів на внесок В. Гнатова збори кваліфікували купити ще один номер в сумі 100'00 дол. на буков. УНДому з Ньюарк-Ірвінгтон. На цьому вичайні загальні збори закінчено.

По загальних зборах в тій самій залі відбулися збори для вибору делегатів на 28-у Конвенцію УНСоюзу. Делегатами вибрано: Митрослава Демчука і Василя Гнатова. Заступниками мгр Омеяна Грубського і Володимира Баярського. На цьому збори закінчено.

О. Г.

Роковини Української Незалежності в Гемпстеді, Н. Й.

ДЕЛЕГАЦІЯ ВІДЛІУ УККА ПОВІТУ НАССАВ В ПОСАДНИКА ГЕМПСТЕДУ ФР. ПУРСЕЛА

На знімку (зліва): проф. Юрій Солтис — голова Відліу УККА, о. Емільян Шараневич — парох української католицької парохії св. Володимира Великого, посадики Фр. Пурсел, Левко Лисняк, В. Лисняк і М. Курчак — секретар Відліу.

Зовнішня діяльність Відліу УККА повіту Нассава цього року в місяці січня стоїть під знаком святкування Річниці 22-х Січня, тобто проголошення Незалежності й Злуки українських земель в 1918-й 1919 роках.

Цього року теж вже 8-го січня делегация Відліу під проводом голови проф. Юрія Солтиса та секретаря Миколи Курчака в товаристві о. Лева й о. Пасафата з м. настира о. Василя в Гленкові і трьох василіянських студентів відвідали посадики міста Гленкова А. Саві, який в привітності повного складу Управи Міста та численню зібраних мешканців, проголосив і підписав прокламацію Дня Української Незалежності в Гленкові й околиці в дні 22 січня ц.р. Український прапор, щоб його вивісити в тому дні на міській ураті, вручив посадику Пластун-юнака Бориса Давіда, а о. Лев вголос сказав слово до Управи Міста і зібраних мешканців про значення цієї святкової хвилини для українців тут і на рідних землях під московсько-більшовицькою займанщиною.

Гленков під цим оглядом є важливою місцевістю, бо там є не тільки велика польська колонія, але в тому місті є велика посольство і осідок більшовицьких дипломатів в Америці і при Об'єднанні Націй.

15-го січня ц.р. делегация в складі о. Емільяна Шараневича — парох української католицької церкви та В. Лисняка — православної парохії, під проводом тих же членів Управи Відліу: Ю. Солтиса й М. Курчака відвідали посадики міста Гемпстеду Фр. Пурсела та Г. Лисняка, який вивів теж відповідну прокламацію про День Української Незалежності в Гемпстеді й околиці в дні 22 січня ц.р. Український прапор передав посадику Пластун-юнака місцевої Платої Станції — Левко Лисняк.

Посадики міста Ойстер-Бей Дж. Берка відвідала делегация нашого Відліу 16 січня ц.р. під проводом заступника голови І. С. Небожницького. Посадики, прийнявши український прапор, щоб вивісити його на ратушній вежі в дні 22 січня, ц.р. від дівчинки (Когутська) і хлопчика (Думенко) в народних строях, проголосив Прокламацію дня 22-го січня ц.р. Днем Української Незалежності на території свого міста. З інж. Небожницького були: Ф. Небожницький, І. Когутська і Н. Думченко.

День 17-го січня ц.р. при-

значено на відвідини столиці повіту Нассава міста Міне-оли. Делегация Відліу під проводом голови проф. Ю. Солтиса та представників Союзу Українок Орієн Дадків відвідала голову повіту Нассава Р. Кейса, який проголосив день 22-го січня ц.р. Українським Днем в повіті Нассава. Український прапор йому передали: двоє дітей і народних строях І. і В. Погорельці.

27-го січня відбулася святкова Академія присвячена Роковинам. Залю української католицької парохії заповнило громадянство Гемпстеду й околиці на чолі со своїми парохами. Після відвідини американського гімну хором української католицької церкви під проводом проф. С. Марусевича, Академію відкрив хоротним вступним словом секретар Відліу Микола Курчак.

У мистецькій програмі взяли участь: хор української католицької парохії св. Володимира під проводом проф. С. Марусевича, що відіспівав «Молитву» з «Запорожців на Дунаї» і «Думи» Мазепи та церкву «Жала Уліяна», а далі Школа Вандуристів при місцевому відділі ООЧСУ, які виконали кілька народних пісень та колядок і Танцювальна Студія з Озон Парку під проводом У. Шмерковської, що вивела зразки оригінальних танців-хороводів з різних областей України.

Гурток Пластун-юнаків «Орліки», місцевої Платої Станції виконав у сукупності бандур мело-декламаторний «Пралор Нам», а юначка Ліда Солтис відіграла бандури для опери арії Платої-юнака Левко Лисняк декламував вірш: «Батьківщина».

Реферат по-українськи вголосі Р. Лисняк, а по-англійськи член Екзекутивної Централі УККА пані М. Душиня, яка вказувала на конкретні потреби включити, всі разом і кожного зокрема, у працю української громади в Америці.

Програмою проводили Ю. Солтис, а бандуристи диригував з огляду на неприйнятність їхнього диригента о. С. Пасифа, М. Мицько.

Програму Академії закінчив М. Курчак, представивши учасників і співтворців цих великих Подій, що проживають на нашому терені — а саме: маестра Івана Кутяка Усуєуса та Михайла Федька — УГА-воїна та Федька — УГА-воїна.

Співом українського національного гімну закінчили цю імпрезу.

М. Курчак

ВІСНІ ЗІ СПІЛКИ УКРАЇНСЬКИХ ЖУРНАЛІСТІВ КАНАДИ

НА КОМПІТЕТ ОБОРОНИ ВАЛЕНТИНА МОРОЗА

В Торонто під патронатом СКВУ створився Комітет оборони Валентина Мороза. Заходами Спільки Українських Журналістів Канади дві великі фірми пожертували на потреби Комітету такі суми: Брамалі Консолідейтед Девелопментс ЛТД, найбільша канадська будівельна корпорація, яка будує мешкальні будинки і інші будівлі, «Від моря по море» жертвувала 1.000 дол., а Норлін Корпорейшен з Грімсбі, Онт. будівничі комерційних будинків, яких президентом є відомий український підприємець проф. Іван Мартинович також суму 1.000 дол.

СТИПЕНДІЯ ДЛЯ МІС ФРАНЦІЇ

Велика фірма купна і продажу реальностей у Торонто Вілсон Корпорейшен, під проводом Віктора Зенковича, уфундувала для почесності 8-го Равту Української Преси і Радіо 1974 п. І. Крумакер стипендію для продовження студій. Поезидею «компанії Віктор Зенкович» вручив їй цю стипендію: привагою голови Спільки.

ПАНЕЛЬ «ЩО ДАВ ДРУГІЙ СКВУ»

26-го січня відбулася цю панель в Торонто, як підкріплення заступника голови СУЖК Ірина Макарик. Панелістами були п. Микола «Лавіюк», І. Дубилко, Ю. Вебельняк і А. Вендлер. Модератор — Микола Липовицький. Імпреза відбулася в великому успіху при перетовненій залі. Всього дохід імпрези Спільки Українських Журналістів Канади призначили на фонд СКВУ.

Новий советський пропагандивний фільм: «Убивця відомий, це — націоналізм»

Київ. — Як уже інформовано, у місцевих кінотеатрах існує фільм «Убивця відомий», що мав бути, як його рекламує советська українськомовна преса, «документальним твором». Олександра Носенко на сторінках газети «Література України» з 5 березня написав довшу рецензію цього документального фільму, кажучи, що «кінематографіст виконав лише незначну частку тогочасного ліквілювання деяких епізодів жаківих злочинів фашистських поліцистів — українських буржуазних націоналістів». У фільмі розказують про долю трьох родин юнінського села Лаврів — Яйчуків, Чубарків та Іхнівців, що сусіди Гриця Кулю. Протидна думка фільму, створеного в київській кіностудії

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕНЬ У ПАРИЖІ

Канадський амбасадор у Франції з нагоди вильзду панни І. Крумакер до Канади видав у Парижі в день її вильзду прийняття. Тут була заступлена французька преса, якій панна Крумакер з гордістю зазначила своє українське походження і факт, що вона їде на запрошення СУЖК на Равти Української преси і Радіо до Торонто і Мільдельфії.

ОДИН ІЗ 15 МІЛЬЙОНІВ

Як тільки появились повідомлення про А. Солженіцина, управа СУЖК звернулася до англійських газет і тригачкою, що 15 років тому, вже член нашої Спільки Микола Приходько писав про ті всі справи тільки, що англійська преса тепер про це призабула. Негайно в доі голови СУЖК, Нестора Річардсона відбулася пресова конференція із Миколою Триходьком і на другий день найбільший щоденник «Стар» істів відповідне «Інтер'ю із українським письменником». Від того часу на канадській телевізії і радіо відігрався багато конференцій і терів'ю із Миколою Приходьком, на яких він підкреслював різницю між російськими й українськими дисидентами. В далішому Микола Приходько підписав контракт із трьома великими видавництвами Канади, Америки й Великої Британії про видання з оглядом перевидання його відомої книжки «Очі із п'ятнадцяти мільйонів» новим виданням, великими тиражами.

Микола Приходько є потесним членом Інтернаціональної Письменницької Асоціації п. М. Тейна. Виглядає тепер книжку «Історія нового Канади», відігравши нагороду від Кенала Кавіска.

Свято Державности в Сиракюзах

Посадики ЛІ Александер підписує прокламацію Дня Української Незалежності. Стоять (зліва): о. Філіп Бузбар, д-р Мирон Ткач, д-р Святослав Клофас, проф. д-р Іван Гвозда і о. Павло Шпірук.

Січневі Роковини відзначили цього року українська громада Сиракюз і околиці таранням Відліу УККА.

У неділю 20-го січня у місцевому Українському Народному Домі відбувся концерт з участю маестра Еугена Курила — артиста українських естрів, безконкурентного виконавця поезії «Мойсей» Франка. У концерт брала участь й Школа Українства ім. Лесі Українки. Лист, та наш мішаний хор «Сурма» під орудою маестра Івана Крука з гарно підготовленою програмою.

Головним доповідачем на ашому Святі був проф. д-р Микола Степаненко — віцепрезидент УНР. Після його містовної доповіді д-р Мирон Ткач відчитав по-англійськи зміст прокламації з нагоди Свята Державности.

Міг Микола Дупляк Секретар Відліу УККА

Концерт Ганни Колесник в Боффало

Влаштований заходою відліу УККА, тут в неділю 24 лютого ц.р. в залі Мек Кінлей відбувся концерт Ганни Колесник. Простору залю виповнило іслесва, а також доволучна українська публіка, що прийшла привітати прижизні мистців Володимира і Ганну Колесників і їхнього тебюжа Володимира Ратушного та послухати співу славної співачки. Про голодсолісти та її мистецьке звання тощо програми зайло писати, щоб не повторити талісаного вже про валюрі Тспіу в нашій і чужомовній пресі. В програмі концерту були оперні арії й пісні чужих композиторів (Страделла, Гендель, Верді, Гуно) та українських (Артемівський, М. Лисенко, Данькевич Січинський, М. А. й борада, Г. атишин, Вілаш, Шамо) та українські народні пісні. Так складена програма може задовольнити звичайного вокального мистецтва, а також звичайного слухача, що хоче послухати хоча б і знаму народну чи популярну пісню у виконанні гарним і добре вишкоченим голосом, у мистецькій інтерпретації.

Фортепіанову партію співаних творів зразково виконав Володимир Ратушний. Публіка сприймала всі виконані точки з правдивим за-

хопленням, очарована і самозабавою дорогою гості з далекого Батьківщини, і рідним словом — пісню, а зовнішнім виявом вдячності були квіти, якими обдаровано виконавців.

Після концерту відбулася скромна вечора у залі «Дніпра», на якій були гості-мистці, та представники місцевих українських товариств і організацій. На привіт членів Комітету, що займався влаштуванням концерту і прийняття-зустрічі, відіграв Володимир Колесник словани подяки, накресливши при цьому кілька реченнями стан сучасного життя — буття в Україні.

Насувається думка, що наші громади повинні використати побут у вільному світі оркестральних диригентів В. Колесника і організувати по більшій скупченості нашої еміграції оркестральні концерти, запрошуючи до цього місцеві симфонічні чи філгармонічні оркестри, і в цей спосіб спопуляризувати симфонічні твори наших композиторів, які у широкій світі майже не відомі. Такий концерт, хоч пов'язаний з більшими грошовими витратами, притягнути б до концертних залів не лиш українську публіку, але й українську, що цікавиться музичним мистецтвом.

Осип Залеський

Січневі Роковини у Виллімантіку

Виллімантік (во.) — українська громада міста Виллімантіку під проводом Відліу УККА з допомогою місцевих й околиць організації вшанувала історичний День Проголошення Української Держави.

Святкова програма охоплювала всі можливості дій, почавши від коротко-церемонних заходів з посадики міст Виллімантіку і Норвічу українських делегатів в таміренні признання Дня Української Незалежності, шляхом видання прокламації із підписами та піднесенням українських прапорів у День 22-го Січня, що було заздалегідь доконав згідно з предкляденим планом. Крім цього подано відповідні інформації про Незалежність України в дні 22-го Січня в «Норвіч Булетені» і передано радіостанцією у Виллімантіку зі завагою, що українці мають спроможність свободи свою гідність виявляти лише — в колі вільних народів світу.

Святкова програма 22-го Січня — Дня Української Державної Незалежності відбулася 3-го лютого ц.р. в залі Українського Народного Дому в Норт Вандмі, у котрій взяли участь: проф. Іван Телюк, заступник голови головного передсідника УНСОЗУ, стейтський сенатор пані Бері, стейтський перший репрезентант Мазоля. Свято почалося американським гімном. Вступне слово сказав голова Відліу УККА, А. Смух. А відтак, святочні доповіді вголосі проф. Іван Телюк, котрий на вступі — читав слова ІУ Універсалу й аналізував події, точавши від упадку гетьманщини, аж до нових часів 2-ої світової війни — поголосення Української Незалежності в 1941-му році. Під кінець вказував на всі внутрішні вияви державних на-

казових форм української свідомості, як реального чинника й як силу, що розбуджує в кожній нашій національній особистості вольові способи до дальших змагань за Державність, розуміючи та враховуючи всі можливості свободних дій. Проф. Іван Телюк закінчив тим, що воля українського народу є узалежнена від нас — самих, від нашої ціни, яку ми заплатимо за нашу Державність. Після закінчення доповіді, стейтський сенатор пані Бері відчитала прокламацію губернатора Мескіла, а прокламацію посадики міста Колчери — відчитав 1-ий стейтський репрезентант Мазоля, закінчуючи доповіддю англійською мовою про Україну й її змагання, та висловлюючи свої особисті опії, як про речинка свободи — взагалі. Прокламацію посадики міста Норвічу відчитала панна Олексія із Виллімантіку.

У мистецькій частині з народними піснями виступав місцевий хор «Жайворонки», а з віршами — діти Школи Українознавства.

Закінчення відбулось відспіванням українського національного гімну.

Відтак відбулася перекрутка, під кінець котрої проф. Іван Телюк розказав про заходи в цілях одержання фонду для етнічної української групи університету Коннектикуату абз Ню Гейвену, згадавши, що цю думку вже узгодив з головою Фінансово-го комітету — п. Л. де Нардич доповіді вголосі проф. Іван Телюк, котрий на вступі — читав слова ІУ Універсалу й аналізував події, точавши від упадку гетьманщини, аж до нових часів 2-ої світової війни — поголосення Української Незалежності в 1941-му році. Під кінець вказував на всі внутрішні вияви державних на-

Відбудеться виставка етнічної преси в Еміграційному музеї

Ню Йорк. — Як повідомляв заряд Еміграційного музею, який приміщується на острові Свободи, там 16-го березня розпочнеться виставка етнічної преси, яка виклочатиме всі видання, друковані іншими, як англійськими мовами. Середекспонованих видань знаходиться також щоденник «Свобода» — орта Українського Народного Союзу. Виставка триватиме аж до 26-го травня 1974 р.

Ню Йорк. — Місто в якому зупинились, знаходили працю і залишалися жити на постійно тисячі емігрантів. Як показує статистика, 1,500,000 сьогоднішніх ньюйоркчан були народженими поза Америкою, додаткових 3,000,000 походять із першого чи другого тут родженого токоліня різних національностей. В зв'язку з тим, багато щоденників в Ню Йорку і околиці друкуються іншими ніж англійськими мовами: китайською, німецькою, грецькою, мадярською, італійською, польською, російською, українською і живильською. Є також кілька тижневиків, друкованих на інших мовах, як французька, норвезька, шведська. «Преса емігрантів», як її в ЗСА зазвичай називають, має в цій країні давню, бо майже столітню традицію. Найстарішим неанглійським щоденником є німецька газета «Штадт-Цайтунг унд Геральд», що виходить вже 139 років.

Заводівжена виставка буде відкрита для огляду кожного дня від год. 9 раню до 5 по полудні з вільним вступом. Еміграційний музей, який влаштовує загалом виставку, є частинною монументу етатуті Свободи і забувають, які знаходяться на цьому острові, що підлягають опції департаменту внутрішніх справ. Доїжджати до етатуті Свободи можна кораблем, «Статус оф Ліберті Шіркле Лайн», який відіходить кожної години від Веттері Парк в довшньому Мангтені.

Пропонують додаток до Конституції із заборною абортів

Вашингтон. — В четвер, 7-го березня на сесії окремої комісії Сенату ЗСА вивалялася дуже гостра дискусія над запропонованим додатком до Конституції, який забороняє абортів в ЗСА. Сенатор Бірч Бай, демократ з Індіани, голова сенатської Комісії для справ конституційних додатків заявив, що він погодився скликати доведену конференцію в цій справі, бо вважає, що вона є одною зі справ, які викликають в країні занепокоєння. «Я не з великим одоволенням виконав досі свою роль, — заявив сенатор Бай — преці і слухачам — бо це так чемов би людина мусіла ходити по замінюваних полях».

Конгресмени обидвох сторін — спонсори і опоненти, виводили в цій справі свої думки в дуже гострій і категоричній формі. Наприклад, сенатор Джеймс Л. Баклей, консервативний республіканець з ньюйоркського етатуту, автор додатку до Конституції, яка забороняла б абортів,

заявив, що немає більш важливого і спірного питання для Сенату і нації, як проблема абортів. Опонентом сенатора Баклей була конгресменка з Ню Йорку Белла Апуг, яка у турботі за здоров'я американських жінок висловлювала думку, що ніякі додатки до Конституції не зможуть стримати нелегальних абортів і тисячі американських жінок будуть наражені на небезпеку. В цій справі свідчили також перед комісією чотири римо-католицькі кардинали. Кардинал Тімоті Меннінг із Лос Анджелесу, Джон Кроль із Філадельфії, Гумберто Мадерос із Бостону та Джон Коді з Чикаго заявили, що вони не можуть погодитися навіть з пропозиціями сенатора Баклей, бо його додаток до Конституції містить відомки, який дозволяє б абортів у випадках, коли життя матері було б zagrożене. Комісія консультується також з американською медичною асоціацією і окремими медичними спеціалістами.

Позиція сенатора Фулбрайта загрожена

Вашингтон. — Керівник сенатської Комісії для закордонної політики сенатор Вільям Фулбрайт, демократ з Арізоні, мусить стати в цьому році перед виборчими іспитами їхньої дальшої апробати. Вони ж мають вирішити, чи Фулбрайт залишиться даліше в Сенаті. Як відомо, сен Фулбрайт постійно критичне теперішню закордонну політику ЗСА, а також гостро виступав проти радю «Вільна Європа» і

«Свобода» та вимагає їхньої ліквідації. Цього не забули антикомуністично настроєні виборці і тому повною парою взяли підтримувати ще вправді не зголошену кандидатуру губернатора Дел Бамперса, також демократа. Як твердить пресові кореспонденти, сенатор Фулбрайт не дуже захоплений перспективою виборів. Губернатор Бамперс має великі шанси на перемогу втретє.

Від декількох років Допомогова Секція при місцевому Відліу УККА влаштовує щорічно забаву, щоб при тім нагоді впровадити в товарицьке життя громади наших дівчат, чи, живляючи прийнятої тепер назви, дати м змогу дебютувати. Забава відбулася в суботу 2-го лютого, в залі української православної парафії, під проводом голови Оксани Бережницької та членів Допомогової Секції. Дебютанток і їхніх упровідників (партнерів) представила п. Ірена Лаврівська, з'ясовуючи їм, що вони стануть вже зрілими членами української громади і мають обов'язок з нею співпрацювати.

До танців пригравала оркестра М. Телюка і співав, запрошений з Торонто естрадинний співак А. Дербіш. Під час забави відбулася виступа, на якій склались похрунки місцевих громадян, між тим картина тутеш. обрзотворчого мистця Л. Костюшка, яку то картину він жертвував з нагоди цієї забави як першу нагороду. Дохід із забави підсилює

Баль Дебютанток в Боффало

Дебютантки та їх ескорти (зліва): Христиня Стасюк, Орест Школько, Лариса Білоголовська, І. Володимир Голік, Діана Стасюк і Роман Мороз, Любомира Войчак і Тарас Ковч, Люба Регула і Тарас Значко, Надія Шерба і Петро Влеландонгій

касу Допомогової Секції, яка вже двадцять другий рік підтримує нашими заліченими в західній Європі, що перед нашою громадою з нагоди Різдва і Великодня і Свят (збірки і діти «дітям») з піснечки і забав поведє 50,000 доларів, які розділяла потребуючим у захід-

ній Європі (Німеччина, Австрія, Бельгія, Югославія, Польща) та школам у південній Америці. Численні листи подяки, які наспівали від тих, що допомогу одержують, є нагородою за жертвенну працю членів Допомогової Секції.

О. 3.

Пам'яті д-ра Богдана Левицького, в першу річницю смерті

Заходами колишніх воєнків Української Дивізії УНА, та 10-го Відділу ОДВУ в Нью-Йорку, 16-го грудня 1973 р. відбулася спільна Зустріч-Поминки з родиною, друзями та приятелями бл. п. д-ра Богдана Левицького.

Зустріч-поминок відкрив та привітав присутніх голова станиці — Гасцький, підкреслюючи християнський характер та відданість ідеї для української визвольної справи, для якої трудився ціле своє життя. Відтак передав слово, господареві зустрічі — помірнику м. Львів, Стеткевичу — товаришів зі шкільної лавки бл. п. Богдана, котрий поділився спільними переживаннями, від наймолодших літ, відзначаючи, що вже в шкільні лави проявлявся в Покійного іскра любови та запал до української визвольної справи, кінчаючи, як неустрашимого героя в рядах Першої Української Дивізії УНА, виявляючи батьківське серце для стрілецької, в полоні, в Рівні, в Італії.

Опісля м. Стеткевич попросив до слова Романа Крутика, який описав цілий життєвий шлях бл. п. д-ра Богдана Левицького, передамо його з малим скороченням:

«Сьогодні припав мені сумний обов'язок ще раз говорити в річницю смерті бл. п. д-ра Богдана Левицького, про якого як людини, котра віддала ціле своє життя для української визвольної справи — для Українського Народу.

Одним із тих провідних людей двадцятого століття був бл. п. д-р Богдан Левицький. Він уже від своєї юності віддавав усе свій час суспільно-громадській праці, в першій мірі для піднесення свідомості української сільської молоді, для українського села. Як син бл. п. о. Юліана Левицького, пароху Дунаїв, ставив перші кроки у своєму рідному місті. Коли його праця увінчалася успіхом, поширив свою діяльність, об'їздив цілий повіт, виголосивши відповідні реферати, присвячені тодішній сільській молоді. Закладав філії Просвіти та кооперативи. Як член ОУН, підготував молодь до революційної боротьби на рідних землях.

Він голосив, щоб висувати чи розв'язувати реально проблеми нашого економічного-господарського життя, потрібно, в першу чергу пізнати свої власні моральні й матеріальні сили. В дискусіях, які ми дуже часто проводили, він як правник — чи кооператор — економіст, ми згадували та порівнювали розв'язки нашої кооперації тут на еміграції, зі завданнями та цілями на рідних землях.

Колись в Західній Україні клич «Свій до свого» був кличем національної гордості, кличем об'єднання і росту, не зважаючи на різні перепони та переслідування чужої влади. Цей клич об'єднував нас та цементував у зрілу та свідому націю. Наці церковні і світські центральні вели в тім напрямі велику усвідомлюючу роботу — які були успіхи, то ми всі ще добре знаємо і це пам'ятаємо.

Наводжу ці слова дискусії, як доказ відданості громадсько-кооперативній праці його молодих літ. Як відомо нам усім, до якої великої міри розростається наша кооперація на рідних землях, а то завдяки йому, і соткам інших таких видатних ідей людей як він.

Прийшла воєнна хуртовина, організується Перша Українська Дивізія УНА, він один із перших голюється в її ряди, залишаючи свою найближчу родину, бо вважає, що добро Батьківщини це — найвищий скарб, за який готові віддати своє життя. І тут в дивізії, як офіцер — зв'язковий з німецькими командуваннями, стає на чолі командою української стрілецької, та боронить їх перед німецькими командуваннями. В тяжких боях під Бродами Перша Українська Дивізія потрапляє в трикутник смерті, і там де смерть заглядає в очі і здається немає рятунку, і тут бл. п. Богдан не помагає в зневіру, а запалає серед стрілецької бо-

Відійшов у вічність Василь Лагодюк — Іван Хміль

В неділю, 27 січня 1974 року на 78 році життя сп. Василь Лагодюк — поет Іван Хміль син українського Полісся Василь Лагодюк.

Смерть наступила в наслідок паралічу в ліжці Мавстона, Вісканці.

Сл. п. В. Лагодюк належав до найбільш ідейних, відданих та повних поєтичності і віри традиційної поліської землі. Працював у всіх галузях народного життя: Кобзарин, а особливо як учитель, пробуджуючи національну свідомість поліссян.

Маючи вроджений талант писати, він кликав до своїх братів:

«Мое убоге Полісся,
Мое ти приспане дитя!...
Прокинься любе, досить спати!
Устань, очухайся, умиєсь!...
Заглянь в історію народу...
За зброю, велетню, хапай!...»

Рідному Полісся присвятив Іван Хміль діє збірки поезій: «Гомін Полісся» — 1960 року та «Діти з кобзарю» — 1962 року. Обидві збірки підкреслюють українськість Полісся, навіть чужі частини, як його рідна Кобзарина, яка віддала Москвою Білоруський ССР.

У поезіях Івана Хміль проливається завжди широкі патріотизм, любов до свого рідного та державницький підхід до всіх проблем повсякденного народу. Тому його збірки можна зачислити як новий акцент в скрині української культури.

Сл. п. о. Іван Хміль знав зародки рідної поліської народної любові та поширював її Полісся. Зокрема пісня в рядках УПА мала своє національно усвідомлююче та болюче значення. Для Командування УПА його відтинку писав відозви, а особливо повстанські марші, пісні, яких співали повстанці Полісся. Частина поезій І. Хміль увійде

Сповільнився зріст гуртових цін

Вашингтон. — Департамент праці повідомив, що протягом лютого гуртові ціни зросли тільки на 1.2 відсотка, в грудні минулого року на 2.2 відсотка, а в листопаді на 1.8 відсотка. Хоча лютий 1.2 — відсотковий зріст всеодно досить високий, в порівнянні з так званими «нормальними» зростаннями, то деякі економісти твердять, що лютий статистика може бути ознакою, що інфляція сповільнюється. Вони також вказують на факт, що ціни на сільськогосподарські та промислові товари зріли менше, ніж в минулому році.

Коляда і щедрівка в Мінеаполісі

13-го січня ц.р. хор «Діпр» влаштував у залі Українсько-Американського дому в Мінеаполісі Різдвяний концерт. В його репертуарі були коляди, щедрівки та кілька народних пісень.

Недавно хор виїжджав з концертами до інших місцевостей у Мінеаполісі та в Дакоті, а також дав нагоду і нашим співгромадянам по-знайомитися із українським пісенним скарбом. Навіть в місцевостях, де є заповіді однієї або кількох українських родин, той вони радіють виступом українського хору.

В одній місцевості, по концерті старенький фермер сказав до своїх вучнів: «Видиш, то Україна співає. То люди і пісня з України, звідки я прийшов». В другій місцевості в Дакоті кілька молодих студентів з радістю в очах підходили до хористів «Діпр», заявляючи, що й вони є українського походження і з цього вони горді.

Пісню з'єднує собі привітання у світі. Капеля під проводом сл. п. О. Кошиця у свій час причинилася до популяризації нашого національного імені. Пісня ж стає тим легітимним свідком — зліллям, яке пригадує нам Україну.

Концерт дуже подобався, хоча репертуар знайний. Але кожна коляда, кожна щедрівка є неначе поодиноким перлиною в намисті. Гарні воїни поодинокі, гарні, як цінність. Кожен колядка вичарує давнину, будить ділу скало настроїв, веде в темло — синю даль зоряного неба над рідною землею у рідняні ночі.

В репертуарі концерту переважали колядки і щедрівки К. Стеценка, а далі М. Леонтовича, Я. Яцивича, В. Ступницького, А. Авдієвського та гармонізовані пісні А. Гнатюка, К. Цареградської, Ю. Кулика. Крім колядок і щедрівок було декілька народних пісень, переважно настроєвих та легкого жанру. Лемківською щедрівкою «Примілимо те щедрівку» хор заслухав на тугаган оплесків і наприкінці засівши в це раз, як наддніпрянці, в особах панів К. Грибовської та К. Цареградської і п. С. Луцка зазвучали собі призначення. Фортепіанний супровід вела Н. Сингаєвська. Виконання програми концерту було на високому рівні. За ті моменти спогадів і настроїв треба сказати хорі «Діпр» та його диригентів Миколі Бриневі якнайширше подяку.

Василь Пакулік

ЕКЗЕКУТИВА УНА ВІДБУЛА НАРАДИ...

Закінчення зі стор. 1-ої.

22-го січня, заходи для ратифікації Міжнародної конвенції проти народонаселення, дальші старання в справі зголошеної в Конгресі резолюції проти нищення і руйнівної діяльності режиму в Україні.

Екзекутивний директор м.р. Іван Базарко в своєму звіті про працю УККА зокрема затримав справу воєнних святах. Для Української Незалежності 22-го січня, пропонує в цій справі окрему резолюцію, справу Музею Союзу Українок Америки та його неперозуміння з Українським Інститутом Америки, з якого цей музей видалено. Звітодавець вважав, що справою музею повинна зайнятися вся громада та подбати про відповідне приміщення для нього. Продовжуються розмови з представниками Фонду Катедри Українства відносно українських студій в Гарварді. Свій звіт закінчив м.р. І. Базарко згадкою про відвідини репрезентатива УККА американського представництва в Об'єднанні Націй та про передачу двох меморіалів у справі людських прав в Україні.

Звіт м.р. Базарка щодо музею США та Українського Інституту доповнив ще проф. д-р Богдан Гнатюк, який опісля окремо звітнував за Комісією дослідів положення в Україні. Звітнували за поодинокі комісії п. Христі Куличенко (Конференція молодих організації), проф. д-р Матвій Стахів (Публікаційна комісія), інж. В. Федорак (Комісія зовнішніх зв'язків у Відділах УККА), д-р А. Жуковський та д-р Дзерозич (Комісія для дослідів організованого українського життя в США). Точніше про ці звітування в дальших числах «Свободи».

Наради включали ще такі справи, як спонсороване УККА конферне турне Ганно Колесник, заплановані концерти мистецьких ансамблів з Англії, наспіла кореспонденція та різні справи.

Перед другою частиною наради після полудену зворушувалася подія за відзначення Шевченківського Грамотою Воли виголосив проф. Віктор Приходько.

Американська морська флота зійшла на друге місце

Вашингтон. — Зізнаючи перед Сенатською комісією військових справ адмірал Лімо Р. Зумвалт, командуючий американською воєнною флотою, заявив, що з'єднані Стейти Америки подалі втрачають домінонцію на морях і займають силую обставини друге місце. Від закінчення Другої світової війни американська флота зменшилася з 976 військових кораблів до 508, з яких більшість є перестарілі передвоєнні моделі, яких у випадку воєнного конфлікту, ледви чи можна було б використати. На думку адмірала Зумвалта, поменшення воєнної флоти треба приписати зменшенню бюджетів на військові цілі і оборону країни взагалі, як також рішення Пентагону стягнути старі кораблі з ужитку. При тому Зумвалт стверджує, що Союзний Союз з розбудованою своєю воєнною флотою може цілком сміло і з успіхом зіпхати американську флоту на друге місце, а і деяких випадках і на деяких морях цілковито її вилікувати.

Відкладено арабську вершинну конференцію

Каїро. — Заповідання не хочуть погодитися уряди Алжирії, Сирії та Іраку Єгипетський президент Саадат продовжує заходи, щоб таку конференцію таки відбутися і щоб прийняти частину зняти нафтовий ембарго. Конференція перенесена на 13 березня. І вона відбудеться у Триполісі.

Пропонують створити національний банк крові

Вашингтон. — Великі країні здоровельні установи, зібравшись у Вашингтоні 6-го березня ц.р., запропонували створити всенародну організацію для урегулювання і господарства запасів крові, що її жертвувати для потреб населення тисячі осіб кожного року. Спонсор цього плану є Американська медична асоціація з піддержкою всіх інших медичних установ, включаючи Європейський Червоний Хрест, які зацікавлені в плановому господарстві і розподілі пожертвуваної крові. В останній місяць федральний уряд порибав багато заходів, щоб допрацювати до централізації на цьому відтинку і тим самим добитися більш — справедливо розподілу запасів крові в Централізована установа мала б також більшу можливість перекласти жертводавців, які, в погоні за заробітком, д.у.ж. часто продають кров без попередньої перевірки свого здоров'я. В останньому часі федральне здоровельне бюро виявило багато осіб, які після одержання трансфузії крові хворіли на інші, перед тим не існуючі в організмі, хвороби. З цього зроблено висновок, що «нова хвороба» діставалася до організму разом із чужою кров'ю, яку пожертвував неосвічений «продавець». Статистично встановлено, що принаймні 17,000 осіб, які переходили трансфузію крові, наразі на інші хвороби, а 800 з них вмирає кожного року.

Справжнє українське весілля

Особливе враження я викликає справжнє українське весілля, що його влаштовували відомі мистці нашої сцени і фільму — Євгенія Борис Дунаєвський (Чайка та Дніпроград) і Іван свати Володимирів і Карпо Микитичук, своїм дітям — Леся Дунаєвської та Лесю Микитчуковою, 19-го січня 1974 року.

Я певен, що багато втрачав, не маючи змоги побувати на шлюб до катедри св. Володимира, де наш митрополит о. Д. Фотій вінчав молодю пару, як також не маючи змоги бути свідком церемонії благословення молодят за нашим старим українським звичаєм, але я вірю, що все те, що я тільки бачив і пережив на весільному прийнятті, в громадському будинку катедральної громади, залишилося надлого в моїй пам'яті, як початок чогось нового, початок повернення до доброго старого, як запорука того, що це не змерли наші обряди і традиції.

Залита світлом, увітнута живими квітами зала. Корона, гілечка на головному столі та декоративні розписи стін у народному стилі доповнюють українську атмосферу. При вході вітає сердечним і ласкавим мати молоді, акторка і режисер Євгенія Чай та, сяючи щирістю і теплою, що не можуть не відчувати; вітає також і повний радості, гостинний і привітний батько молоді, наменитий актор і співак-тенор Борис Дніпроград, і далі й не встигає зізнатися така світло-радінська атмосфера, чи від яко-освітленої залі, чи від багатства живих квітів, чи від молоденських, вродливих дружненько Лесі-кравлі, які своїм талантистичним вишвишками з повним радості усмішками, створюють оцю весільну атмосферу української і тривалістю.

Немає трафаретних суток, які бувають на канадських весільних прийняттях. Наш український стилізований стрій, успішно поєднався з модерним вечірнім одягом молодого і бояр.

Весоди, де не глянеться зустрічальсь із щирою усмішкою і привітанням; вітають млі батьки молодого, поставного, мужеського вроду Лева, дружки знову чинляють вам запашну тугу.

Від порога, до самого головного столу, покладено на долівці майбутнього для молодих. Оркестра «Мелодія» грає весільний марш. Станови Роман Лібер та інж. Петро Родак з переважаними вишвишними рушниками і

С. Лавчук

Червоні прапори і грошеві премії для областей, які „перевиконали план“

Київ. — ЦК Компарті України та Рада міністрів УРСР зробила, як повідомляють, «Радянська Україна» з березня, підсумки, виробництва і продажу державного молока, м'яса та інших продуктів тваринництва у 1973 році і встановила нагородні переїздинні червоні прапори ЦК Компарті України грошовими преміями такі області України: Кримську (прапор і 15.000 карбов.), Київську (прапор і 12.000 карбованців), Житомирську (прапор і 10.000 карбованців). Грошеві премії та прапори одержали також такі райони: Черкаський (Черка-

ська область), Несторовський (Львівська область), Мелітопольський (Дніпропетровська область), Олександрівський (Кіровоградська область), Збарзький (Тернопільська область). У зверненні з цього приводу ЦК Компарті України закликає, колгоспників, робітників радгоспів, всіх працівників сільського господарства республіки ще ширше розгорнути соціалістичне змагання... за успішне виконання соціалістичних зобов'язань, взятих на 1974 рік. Ці нібито добровільно взяті зобов'язання, як вже було своєчасно інформовано, є чималими розмірами.

1991

